

OKULLARDA YENİDEN YAPILANMA

Fatin ÖZDEMİR

Bu çalışmanın amacı, bir ilköğretim müfettişı gözüyle okulların daha işlevsel bir hale getirilmesinde nelerin göz önünde tutulması gerektiği konusunda kişisel önerilerin aktarılmasıdır. Bu öneriler, kavramsal düzeyde, öğretmen öğrenci ve okul yeri yetişkin kurullarını içermektedir.

Okul bazı yönleri ile katı, bazı yönleri ile esnek bir bürokratik, statükocu ve klasik yapı kimliğindedir. Okulun bu kimliğinin sakıncalı sonuçlarından arındırılması, onun demokratik, çağdaş ve yerinden katılımlı bir örgüt ve yönetim kimliğine kavuşturulması ile olanaklıdır.

Okulda yatay - dikey, formal - informal grupların olası çatışmaları, varolan grupların okulun amaçlarını gerçekleştirmede gelememeleri, çıkar ilişkilerine dayalı çekişmeler, okul ürününün kalitesizliği ve verimsizliği, politikacının okul yönetiminde belirleyiciliğine bağlı yetersiz nitelikteki okul yöneticileri, okul yöneticisinin eğitsel kaynağı konusundaki belirsizlik, okul yönetimine ilgililerin katılamayışı gibi bir takım etkenler okulun başarısız olmasının nedenleri olarak değerlendirilebilir. Bu da, okulun, sözkonusü etkenleri kontrol edebilecek bir yeniden yapılanma sürecine girmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Okul çağdaş, demokratik ve yerinden katılımlı bir yönetim yapısına kavuşturulmalıdır. Örgütte, demokratik bir seçimin olması ve öğrenci, veli(kurullar şeklinde), öğretmen kurul katılımlarının gerçekleştirilmesi, grupların çatışmalarını en aza indirgeyecek ve okulun amaçlarına dönük çalışmaları sağlanabilecektir. Böyle bir katılım, örgüt liderinin yönetim işlevlerinin yerine getirmesinde yardımcı olabilir.

Örgüt lideri seçiminde kıdem, statü, uzmanlık, akademik başarı ve yöneticilik formasyonu gibi özellikler dikkate alınarak seçim, örgüt içinde kurullar katılımı ile gerçekleştirilir. Bu bağlamda kurul gerekirse örgüt liderini sözleşmeli statüde de atayabilir. Kurul ayrıca, lider göreve atandıktan sonra da ona yardımcı olabilir.

Örgüt lideri seçimlerinin kronik ve acil durumlar hariç öğretim dönemlerinin sonunda olması, örgüt liderinin çalışma süresinin çok uzun olması, örgüt liderinin çalışması için demokratik ortamın hazırlanması ve güvenin verilmesi, örgütün iç hesaplaşmasında doğruyu bulması, örgütün yetiştirdiği ürünün kalite ve verimliliğini yakalama açısından, önemli ve idealdir.

Özdemir

Örgütün yönetici, personel, öğrenci ve çevresi arasında bir oto kontrol sistemi oluşturulmalı, sistemin öğeleri arasında iletişim kanalları her an açık tutulmalı, değerlendirme ve düzeltmeler anında yapılarak örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Okulun bulunduğu yerin yetişkinlerinin demokratik seçilmiş kurulu, seçilmiş öğrenci kurulu ve okulda çalışanların oluşturduğu kurulların çalışma şartları, yetkileri formal yapıları yasa ve yönetmeliklerle belirlenmelidir.

Bu önerilerin uygulamaya dönüştürülmesi, oturması ve çalışması için her türlü önlem alınmalı, örgün ve yaygın eğitim kurumları, kitle iletişim araçları bu sistemin tanıtılmasında, ilgilileri bu kurullara katılım ve görev alma konusunda bilgilendirmeli, bu konuda eğitim verilerek, bunun davranış haline gelmesi sağlanmalıdır. Ayrıca bu süreçte rol oynayanlar arasında açık bir enformasyon ağı oluşturulmalıdır. Böylelikle eğitime katkı getirecek büyük bir potansiyel yaratılmış olacaktır.

Okulun bulunduğu yerin yetişkinlerinden oluşturulmuş kurul, seçimle belirlenmelidir. Seçilmiş kurulun örgütle ilişkileri belirlenirken çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri dikkate alınmalıdır. Bu ortamın yaratılması için, okulun bulunduğu yerin yetişkinlerine uygun eğitim olanakları sağlanarak bilgilendirilmeleri gerekir.

Herhangi bir kararın alınmasında, uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve düzeltilmesinde kurullar katılımı ile lider birlikte çalışmalıdır. Böylece, gruplar arasında çatışmalar önlenecek, bir yöneticinin başarısızlıklarının bütün örgüte mal edilmesine engel olunacak, okulun durağanlaşmasına izin verilmeyecek, politikacının okul üzerindeki etki gücü azaltılmış olacak ve bunlara bağlı olarak okul amaçlarını daha etkili gerçekleştirebilecektir.

Bu önerilerin birden uygulamaya dönüştürülmesi zor görünmektedir. Diğer yandan, aşamalı bir tarzda hareket etmek yapılacakları kolaylaştırabilir. Önce öğretmenler kurulunu işe koşmakla işe başlanabilir. İş başındaki öğretmenler kurulu yönetim işlevlerinin yerine getirilmesinde, kara alınmasında, uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde yardımcı olabilir. Okul yöneticisi, öğretmenler kuruluna karşı sorumlu tutulur ve kurulda, yapılanların, açıklamasını yapar ve hizmetin devamını kuruldan isterse, önerilenlerin uygulamaya geçirilmesinde önemli bir aşama katedilmiş olur. Daha sonra öğrenci, veli kurullarının aşamalı olarak uygulama içine alınması okulların yeniden yapılanmasında bütünlüğün gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.

Yazar

Milli Eğitim Bakanlığı'nda İlköğretim Müfettişi olarak görev yapmaktadır.